భార్య

"శార్వాణి"

వెంకట్రావు కాళ్ళీడ్చుకుంటూ యింటికి వచ్చేసరికి ఎనిమిది గంటలు అయింది. సైరన్ కూత విన్పిస్తోంది. నిశ్శబ్ధంగావున్న చీకటిని చీలుస్తూ, విరామం లేకుండా బయటవాకిట్లో మునిసిపాలిటీ లాంతరు కాలుతోంది. దగ్గరగా జారిగిలవేసివున్న తలుపులను తెరచి, వెంకట్రావు గదిలోనికివచ్చి చూశాడు. గదంతా చీకటిగావుంది. దీపం గదిలో లేదు. కమల కూడలేదు. వంటింట్లోకివచ్చి చూశాడు. కమల పొయ్యి రాజేస్తుంది. ఊదుల గొట్టంతో ఎంత వూదినా కట్టెలు అంటుకోవడంలేదు. వంటింటి నిండా పొగ. ఆ పొగంతా అతని కళ్ళలోనికి పోయేసరికి, అతడు ఒక్క క్షణం అచ్చట నించోలేకపోయాడు వెంటనే బయటకువచ్చి గట్టిగా అరచాడు. వంటపనిలో నిమగ్నురాలైన కమల, అంతవరకు అతని రాకను గమనించలేదు. అతని మాట విన్పించేసరికి త్రుళ్లి పడింది. గొట్టాన్ని అచ్చటపారవేసి, భయపడుతూ బయటకు వచ్చింది. వెంకట్రావు మండి పడుతున్నాడు.

"మధ్యాహ్నంనుంచి ఏ గుర్రానికి పళ్లు తోముతున్నావు. ఇప్పుడెంత అయిందో తెలుసా? ఎనిమిదిగంటలయింది. ఇంతవరకు నీవు పొయ్యిరాజేయలేదు. ఎప్పుడు వండుతావు? ఎప్పుడు అన్నం పెడతావు? ఆఫీసునుంచి ఆకలితోవస్తే, వేళకు కాస్త భోజనానికి నోచుకోలేనపుడు, పెళ్ళిచేసుకున్నందుకు ఉపయోగం ఏముంది?" పళ్లు పటపట కొరుకుతూ, ఎక్కడలేని కోపాన్ని తెచ్చుకొని, సముద్రకెరటాలులాగ పరవళ్లు తొక్కుతూ, గట్టిగా అరచాడు. కమల గుమ్మం ప్రక్కగా తలవొంచుకొని నిలబడి, నిశ్శబ్ధంగా వుండిపోయింది. ఆమె మౌనం, అతనికి మరీ వెర్రిగంగిర్లు ఎత్తించింది.

"గుడ్లగూబలాగ గుడ్లు అప్పగించి చూచే బదులు సమాధానంచెప్పి ఏడ్వకూడదూ." ఆమెవంక కండ్లెర్రజేసి, తీక్షణంగా విలోకించాడు. ఆమె ఏదో చెప్పడానికి ప్రయత్నంచేసి, చెప్పలేకపోయింది. ఆ సమయంలో ఏమిచెప్పినా, అతడు రెచ్చిపోతాడు. మెదలకుండా వూరుకోవడమే మంచిదిగా తోచింది. న్యాయం ఆమెపట్లవున్నా, ఆమె సమాధానం అతనికి రుచించదు. తన మాటమీద తను నిలబడి అర్థం లేకుండా వాదిస్తాడు. ఆమెలో సహనం సన్నగిల్లలేదు కాబట్టి అతని మనస్సు నొచ్చనివ్వకుండా చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తూంటుంది. ఆమె మనస్తత్వాన్ని, అతడు కనీసం మనశ్శాంతిగా వున్నప్పుడైనా అర్థంచేసుకోడానికి ప్రయత్నంచేయడు. వణుకు, అణుకవతో నిలబడివున్న ఆమె అంతర్యంలో ఆవేదన తెలుసుకోడు. అతడు న్యాయం మీద తిరుగుబాటుచేసినపుడు, ధర్మాన్ని ధిక్కరించి నడిచినపుడు, ఆమె మంచితనం అతన్ని క్షమిస్తుంది కాని అతని ప్రవర్తన మారడంలేదు. అతనిలో పరివర్తన రావడంలేదు.

"పెళ్లయి రెండు సంవత్సరాలైంది. వేళకు కడుపునిండుగా భోజనం పెట్టినరోజు చూపించు. నన్నీవిధంగా బాధపెట్టుతున్నందుకు, నిన్నేమిచేయాలో నా కర్థంకావడంలేదు. మధ్యాహ్నంనుంచి ఏంచేస్తున్నావు?"

అతనికోపం చల్లారలేదు. అతనికి కోపం పెరిగిన

కొలది, ఆమెకు 'శాంతం' అధికమౌతుంది. ఆమె పెదాలు వణుకుతున్నా, హృదయం భయంతో బెదురుతున్నా, క్షమ ఆమెతో క్షీణించలేదు.

“విన్పించడంలేదా? ఎవరికి చెప్పుతున్నాననుకుంటున్నావు. నాకు మతిపోయి వాగుతున్నాననుకుంటున్నావా? నన్ను రెచ్చకొట్టడం నీ కిష్టం అనుకుంటాను. అసలు నిన్ను అనవలసిన పనేముంది? ఆ రోజు నేను చెప్పినప్పుడు మా అమ్మ వింటే, యిన్ని బాధలు ఎందుకు వుండేవి?”

ఆఖరి వాక్యం అతడు చాలసార్లు అన్నాడు. ఆ విధముగా అనడం అతనికి కొత్తకాదు. ఒక రోజు రాత్రి పుచ్చపువ్వులాగ వెన్నల విరగాస్తున్నప్పుడు, కాచిన వెన్నలాగ యవ్వనం మరుగుతున్నప్పుడు, చందమామ ఆమెనుచూచి వెక్కిరించింది. అంతకు ముందే అతడు ఘర్షపడి వెళ్ళిపోయాడు.

“లేదు. జీవితానికి సుఖంలేదు” అతడు తిరస్కరించి వెళ్లుతున్నప్పుడు, కాళ్ళమీదపడి, ఏడ్చింది. కన్నీరుతో పాదాలను తడిపింది. అతని హృదయం కదలలేదు. అర్ధరాత్రి వంటరిగా వదలి వెళ్ళిపోయాడు. అతడు చీకటిలో ప్రయాణంచేస్తున్నాడేమో అని భయపడింది. కిటికీ తలుపులు వేసి, గదిలో వంటరిగా కూర్చుని, ఆలోచిస్తూనేవుంది. తెల్లవారిన తర్వాత, వెంకట్రావు నీరసంగావచ్చి, మంచంమీద కూర్చున్నాడు. మళ్ళావెళ్ళి కాళ్ళమీదపడి విలపించింది.

“మీరు కోరుకుంటున్న సుఖం నా వల్ల లభ్యం కావడంలేదని అనవసరంగా మీరు బాధపడుతున్నారు. రాత్రిళ్లు తిరిగి, మీ ఆరోగ్యాన్ని పాడుచేసుకోకండి. మీరు వెళ్తున్న చీకటిలో వెలుతురులేదు.”

అతడు విన్పించుకోలేదు. నిర్లక్ష్యంగా తూలనాడి, కళ్ళుమూసుకొని నిద్రపోయాడు.

జరిగిన సంఘటనలు మదిలో మెదిలేసరికి, ఆమె త్రుళ్ళిపడింది. లోపలనుంచి వస్తున్న దుఃఖాన్ని, బయటకు కన్పించనీయకుండాచేసి, వంటింట్లోకి వెళ్ళబోయింది.

“ఎంత నిర్లక్ష్యం! ఎంత గీర్వాణం. అడిగిన దానికి సమాధానం చెప్పడానికి నీకు ఓపికలేదన్నమాట. మూడు పూటలు తింటున్న అన్నమంతా ఏమవుతుంది? నీ వంట అవసరంలేదు. నీవు అవసరంలేదు.” గబగబా బయటకు నడుస్తున్న అతనికి అడ్డుగావచ్చి నిలబడి, కళ్ళలోపడుతున్న ముంగురులను పైకెగదోసి, అతని కళ్ళలోనికి జాలిగా చూచింది.

“కట్టెలులేవని మీరు వెళ్ళేముందు చెప్పాను. మీరు తెస్తారని యింతవరకు చూశాను. ఎంతసేపటివరకు రాకపోతే అరగంటముందు బేడపెట్టి కట్టెలు తెప్పించాను.” మెల్లగా ఝడుస్తూ ఝడుస్తూ అంది.

“నెలకింకా నాల్గురోజులువుంది. మూడు సలకలు కట్టెలు అప్పుడే అయిపోయాయా! అసలు నీకు కట్టెలను సరిగా కాల్చడం తెలిస్తేగా! యింత చిన్న వయస్సులో నిన్ను కట్టుకోవడంవల్ల యిన్ని అవాంతరాలు సంభవించాయి.” అతడు మామూలు పాట మొదలుపెట్టాడు.

“ఒక అరగంటలో పూర్తిచేస్తాను. ఎక్కడికి వెళ్ళకండి.” బ్రతిమాలుకొంది కళ్ళను వత్తుకుంటూ. దీనంగా అతనివంక మరియొకసారి చూచింది. అతడు విన్పించుకోలేదు. ఆమెను తప్పించుకొని, ముందుకు సాగిపోయాడు.

“ఇటు చూడండి. ఆలశ్యంగా వంటచేయడం తప్పే. ఈ విషయంలో నా తప్పుని ఒప్పుకుంటున్నాను. నన్ను ఎన్ని తిట్టినా, కొట్టినా సహిస్తాను. మీరు నన్ను క్షమించకపోయినా బాధపడను. అన్నం తినకుండా మాత్రం వెళ్ళకండి.” వీధి గుమ్మం దగ్గరకువచ్చి, భర్తను పిల్చింది. అతడు వెనక్కి తిరిగి అయినా చూడలేదు. అతఁడు కన్పించేవరకు చూచి, సందుమలుపు తిరిగిన వెంటనే, వీధి తలుపులువేసి, లోపలకు వెళ్ళిపోయింది. బల్లమీద నవ్వుతూ నిల

బడివున్న 'కృష్ణుని' విగ్రహం కన్పించింది. ఒక్కసారి బావురుమని ఏడ్చింది

"నా తప్పేముందని నాకీశిక్ష? పరమాత్మా! వారికి నావల్ల బాధ మిగులుతున్నప్పుడు, నన్నింకా ఎందుకు బ్రతికిస్తున్నావు?" ఆమె చాల సేపటి వరకు విగ్రహంముందు నిలబడిపోయింది. వంటిల్లు విషయం జ్ఞాపకంవచ్చిన వెంటనే, అచ్చటనుంచి కదిలి వంటింట్లోనికి వచ్చింది. కట్టెలు అంటుకున్నాయి. తపాళాలోని ఎసరు మరుగుతోంది. మండుతున్న కట్టెలను నీళ్ళతో ఆర్పి, పొయ్యిమీద వున్న తాపాళా దించేసింది. వంటిల్లు గొళ్లెంపెట్టి గదిలోనికివచ్చి, అద్దం ముందు నిలబడింది.

అద్దంలో పడుతున్న ప్రతిబింబంలో, తన మనస్సును చూడాలని ప్రయత్నంచేసింది. అద్దంలో ఆమెకు కన్పించేది తన స్వరూపం మాత్రమే! కళ్ళ వెనుక బాధ, హృదయంచాటున నిరాశ, మనస్సు మాటున నిస్పృహ, ఆమె అందాన్ని మాయంచేస్తున్నాయి. శుష్కించిపోయిన శరీరం, పీక్కుపోయిన మొహం, పాలిపోయిన పెదాలు, లోతుకుపోయిన కళ్లు, కమల ఒక్కసారి కంపించుకొనిపోయింది. బరువుగా బాధ లోపల మూల్గింది. ఆమెగురించి అతడేమి అడగడు. అతనికేమిపట్టనట్లు మెదలకుండా వూరుకుంటాడు. ఆమె అన్నం తింటున్నది, లేనిది, ఆరోగ్యంగా వుంటున్నది లేనిది, ఏమి గమనించడు. తన భర్త కాస్త దగ్గుతేచాలు, "అమ్మ బాబోయి!" అని గుండెలు బాదుకుంటుంది. జలుబుచేసి జ్వరం కొద్దిగావస్తేచాలు, త్వరగా తగ్గించమని వేయి దేవుళ్ళకు మ్రొక్కుకుంటుంది. అతడు బాధపడుతున్నప్పుడు, తన ఆరోగ్యాన్నికూడా లెక్కచేయకుండా, భర్తకోసం రాత్రింబవళ్ళు సేవచేస్తుంది.

కమల అచ్చటనుంచివచ్చి, మంచంమీద వత్తిగిలింది. పెళ్లిరోజు తీయించుకున్న ఫోటో ఎదురుగుండా కన్పించింది. ఆమె ఆ శుభసమయంలో అతని ప్రక్కగా నవ్వుతూ నిలబడింది. ఆ ఫోటో చూస్తున్నప్పుడు అతని హృదయానికి దగ్గరగా చేరి, జీవితంలో భాగస్వామిఅయి, అలాగే ఎప్పుడూ నవ్వుతూ గడిచిపోవాలని ఆశపడేది. ఇప్పుడు తన ఆశలన్నీ అడియాశలయ్యాయి. తప్పించుకొని తిరుగుతున్న, తనభర్తను తిరిగి మానవునిగా మార్చాలనే ప్రయత్నం చేసినప్పుడు, ఆమెకు చీకటి మిగులుతుంది. ఆ చీకటిలో ఆశనలిగి, నిరాశగామారి నిర్వేదిస్తుంది. ఆలోచిస్తూ కళ్లు మూసింది. కొంచెంసేపటికి బయట తలుపులు తడుతున్న శబ్దంవిన్పించేసరికి లేచి తొందరగా తలుపులు తీసింది. అతడు ఏమిమాట్లాడకుండా వచ్చి, మంచంమీద కూర్చున్నాడు. అప్పటికి చాల ప్రొద్దుపోయింది. బయట ఏమిశబ్దం విన్పించడం లేదు. లైటు ఆర్పి పక్కమీద ప్రక్కగా వొరిగి కళ్లు మూశాడు.

వీధి తలుపులు గడియవేసి, కమల మంచందగ్గరకు వచ్చినించుంది. అతడు అటువైపుకి ముఖంపెట్టి, నిద్రపోతున్నట్లు నటిస్తున్నాడు. చెక్కిళ్ళమీదుగా కారుతున్న కన్నీటిని పమిటి చెంగుతో వొత్తుకొని, బాగా దగ్గరగావచ్చి వొంగి చూచింది. అతని కళ్లు తెరచేవున్నాయి.

"నా తప్పులుంటే క్షమించమని ప్రార్థిస్తున్నాను. నేనీ రోజు చేసినపొరబాటుకు చాలబాధపడుతున్నాను. ఇకనుంచి చాల జాగ్రత్తగా వుంటాను. మీరు వచ్చే వేళకు వంటచేసి వుంచుతాను" అతని చిబుకాన్ని తనచేతితో పట్టుకొని తనవేపుకి ముఖం తిప్పి, దీనంగా అతనికి కళ్లలోనికి చూచి బ్రతిమాలుకుంది. అతడామెచేతిని విసురుగా విదిలించివేసి, విసుక్కుంటూ ప్రక్కకుతిరిగాడు.

"ఇటుచూడండి, పెళ్ళి రోజున అగ్నిముందు మీరు చేసిన బాసలన్నీ మరచిపోయారా! అరుంధతి నక్షత్రాన్ని చూచి నన్నుకూడా చూడమనిచెప్పి, మీ మనస్సులో మీరు అనుకున్న విషయాలన్నీ విస్మరించారా" ఆమె అచ్చటేనిలబడి నిర్లిప్తంగా చూస్తోంది.

"నన్ను బ్రతకనీయదలచుకుంటే, ఇచ్చటనుంచి తక్షణం వెళ్లు, పుండుమీద కారం చల్లి, మనస్సును రగిలించదలచుకుంటే, నీయిష్టం" దురుసుగా లేచి కూర్చుని, దీనంగా నిలబడివున్న ఆమె వైపు తీక్షణంగా చూశాడు.

"అవును. మిమ్మల్ని కష్టపెడుతున్నాను. మీరు సుఖంగా వుండండి. అచ్చటనుంచి వసారాలోనికి వచ్చి, చింకిచాపపరచుకొని, ఆలోచిస్తూ నిద్రపోయింది.

వెంకట్రావు లేచేసరికి, కమల యింకా నిద్రపోతూనేవుంది. అతడు మండిపడుతూ వసారాలోనికి వచ్చి, పరిశీలించాడు వళ్లుతెలియకుండా నిద్రపోతున్న కమలను తట్టి లేపాడు. ఆమె వళ్ళు వెచ్చగా కాలిపోతుంది. కమల మెల్లగా కళ్లుతెరచి చూచింది. కోపంగా వున్నభర్తనుచూచి హడలిపోతూ లేవబోయింది.

"తెల్లవార్లూ చలిలో చావకపోతే ఇంట్లో వచ్చి పండుకోకూడదూ? చలిలో నిద్రపోతే జ్వరంవస్తున్నదన్న సంగతికూడా తెలియదునీకు. నీవు మనిషివా? పశువువా?" ముఖం మరియొకవైపుకి పెట్టి, యిష్టమొచ్చినట్లు దూషించాడు. ఆమెలేవడానికి ప్రయత్నంచేసింది. చాలనీరసించి పోయింది. విపరీతమైనతలనొప్పి. మెల్లిగాలేచి నొప్పినిలెక్కచెయ్యకుండాగోడను ఆధారంగా చేసుకొని వంటింట్లోకి అతికష్టంమీద వెళ్ళింది. ఇదంతా చూస్తూచూడనట్లు నటిస్తున్న అతడు, అచ్చటే నిర్లక్ష్యంగా నిలబడిపోయాడు. భళ్లుమని శబ్దంవిన్పించేసరికి, అతడు వంటింట్లోకివచ్చి చూశాడు. ఆమె స్పృహతప్పి పడిపోయివుంది. నొసటిమీద కుడికన్ను కొంచెం పైన రక్తం చమురుతోంది. మొహంమీద కాచిని చన్నీళ్లు చల్లాడు. ఆమె కళ్లుతెరచిచూచింది.

"జ్వరం వచ్చినసంగతి తెలుసుండికూడా నిన్నెవరువంటింట్లోకి వెళ్ళమన్నారు? జ్వరాలను ముదరపెట్టుకొని తర్వాత మా ప్రాణాలు తీయడానికా! లేచి గదిలోనికి వెళ్ళి పడుకో!" జ్వరంతో బాధపడుతున్న ఆమెను యింకా హింసిస్తూనేవున్నాడు. లేవలేని పరిస్థితిలోవున్నా ఆమెను మంచం వరకు తీసుకొని వెళ్లకుండా, అచ్చటనుంచి నిర్దాక్షిణ్యంగా వెళ్ళి పోయాడు. నిమ్మదిగాలేచి కనుబొమలపై కారుతున్న నెత్తురును తుడుచుకొని, గోడలనుపట్టుకొని గదిలోనికివచ్చి, మంచంమీద వాలిపోయింది. ఒకగంట పోయిన తర్వాత మందుతీసుకొనవచ్చాడు.

"వచ్చే జీతాలు మందులకే సరిపోతే ఇహ బ్రతికినట్లే! మనంజాగ్రత్తలోవుంటే జ్వరాలు వస్తాయా?" మందు సీసా అచ్చటపెట్టి, ఆఫీసుకి వెళ్తానని చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు. కమల కళ్ళుతెరచి చూచింది - ఎవరూ కన్పించలేదు. ఇంట్లో ఎవరూ లేరు. జ్వరం తీవ్రంగావున్నా వంటరిగావదలిపెట్టి వెళ్ళిపోయాడు. ఒక్క నిమిషం భర్త బాధపడుతుంటే భార్య హృదయం తల్లడిల్లి పోతుంది. అతన్ని కనిపెట్టుకొని, స్వస్థత చేకూరేవరకు అహర్నిశలు సేవచేయడానికి ఎంతమాత్రం వెనుకాడదు. మరి తన భర్త, అటువంటివాడుకాదు. అందుకామె విచారించడంలేదు. తాను బాధ పడుతున్నందుకు అతన్ని బాధపడమని ఆమె కోరుకోవడంలేదు. జ్వరంలో వున్నప్పుడు వంటరిగా వదలిపెట్టి వెళ్ళినందుకు, ఆమె కొంచమైనా విచారించడంలేదు. ఆ రోజు వంటచేసి పెట్టలేక పోయినందుకు, హోటలు భోజనం తింటే తనభర్త ఆరోగ్యం చెడిపోతుందని విచారించింది. తనకు జ్వరం వచ్చిందని, అతడు బాధపడతాడేమో అని వాపోయింది. తనభర్త సుఖం కోసం, వెంటనే జ్వరం తగ్గిపోవాలని మనస్సులో అనుకుంది.

"సుఖంలేదు. జీవితానికి ఇహ సుఖంలేదు." తనని చూచినప్పుడల్లా, భర్త అంటున్న మాటలు మదిలో మెదిలాయి.

"అవును. వారికి నావల్ల సుఖంలేదు. అటువంటప్పుడు నేనెందుకు బ్రతకాలి? నేనుంటే వారికి బాధ మిగులుతున్నప్పుడు, బ్రతికి ప్రయోజనం

ఏముంది? నన్ను అసహ్యించుకొని, తప్పుకుంటూ తిరుగుతున్నప్పుడు, నేనెందుకు ప్రపంచానికి దూరంగా వెళ్ళిపోకూడదు? మరణం త్వరగా సంభవిస్తే, పూర్తిగా వారికి నేను కన్పించకుండా వెళ్ళిపోతే, ఈ ప్రపంచానికి దూరంగా తరలిపోతే, అప్పుడు వారు సుఖపడతారేమో! వారి కప్పుడు సంపూర్ణ మనశ్శాంతి లభ్యమవుతుందేమో! దూరమైన తర్వాత వారి మనస్సుమారితే, నేను కావాలని కోరుకుంటారు. వారు తిరిగి మనిషిగా మారుతారు. అంతరాత్మ నుంచి విడిపోయిన అంధకారాన్ని చూచి, వారు భయపడితే, వారికి జ్వరం వస్తుంది. జ్వరంలో, "కమల! నిన్ను అపార్థంచేసుకున్నాను. నన్ను క్షమించు" వారి మాటలు నాకు విన్పిస్తాయి. పైనుంచి, వారికి నేను కన్పించకుండా ఎట్లా పిలువగలను. పిలుస్తే, వారువస్తే యింకేముంది? అంత పని జరగకూడదు. నేను బ్రతకాలి, బ్రతికుండే, వారిని రక్షించుకోవాలి. ఎప్పటికైనా వారు మంచి వారవుతారు. మంచిగా వారి మనస్సు మారుతుంది."

బల్లమీదవున్న మందు సీసా తీసుకొని, గడగడ మందు త్రాగింది. హృదయాన్ని తేలికపర్చుకొంది. ఆలోచనల్ని తొలగించింది. సాయంత్రం అయ్యేసరికి, జ్వరం కొంచెం తగ్గుముఖం పట్టింది. వెంకట్రావు భోజనాలయంలో మస్తుగా భోజనంచేసి యింటికి వచ్చాడు. కమల మంచంమీద కూర్చుని వుంది.

"భోజనంచేశారా!" మెల్లగా అంది.

"నా గొడవ నీకెందుకు? ముందు నీ జ్వరం గురించి జాగ్రత్తపడు."

"నా జ్వరం తగ్గిపోయింది. మీరేమి ఆందోళన పడకండి. మీరీ రెండు రోజులు హోటల్ భోజనం తింటే, అజీర్తి చేస్తుంది. అమ్మకు ఉత్తరంవ్రాస్తే వస్తుంది."

"నా ఆరోగ్యం గురించి నీకేమి ఆందోళనపడ నవసరంలేదు. వేళకు తిండిపెట్టలేని ఇల్లుకంటె, ఆ హోటలే నయం."

"నిన్న ఒక్క రోజు ఆలస్యమైంది. ఇంతకు ముందు ఎప్పుడైనా ఆలస్యమైందా చెప్పండి?"

"ఒక్కసారి తప్పుచేస్తేచాలదూ! వెయ్యిసార్లు చెయ్యాలా?"

"మీరు కొంచెం ఆలోచించి చెప్పండి. ఇందులో నా తప్పేముంది! కట్టెలు లేకపోవుటవల్ల ఆలస్యమైంది."

"నిన్నెవరు సమర్థించమని చెప్పలేదు. నోరు మూసుకొని నిద్రపో! నోటికివచ్చింది వాగితే, జ్వరం మరీ తీవ్రమవుతుంది." అతను మడతమంచం వాల్చుకొని, నడుంవాల్చాడు.

"ఏమండి! నేనంటే మీకెందుకండి అంతకోపం! మీ కళ్ళకు దెయ్యంలాగ భూతంలాగ కన్పిస్తున్నానా;" పొడిగా నవ్వి, వొత్తగిలింది. అతను సమాధానం చెప్పలేదు.

తెల్లవారేసరికి కమల జ్వరంపూర్తిగాతగ్గిపోయింది. ప్రొద్దున్నే లేచి మొహం కడుక్కొని పొయ్యిరాజేసింది. వెంకట్రరావు దంతప్రక్షాళనం పూర్తిచేసుకొనివచ్చేసరికి, కమ్మనికాఫీ తయారుచేసి యిచ్చింది. అట్లాగే బలం తెచ్చుకుంటూ, పదిగంటలు దాటకముందే వంట పూర్తిచేసింది. అతను మాట్లాడకుండా భోజనం పూర్తిచేసి, ఆఫీసుకి వెళ్ళిపోయాడు.

సాయంత్రం పెందరాళే వంటపని ముగించింది. ఆలస్యమైతే దుమదుమలాడతాడని తెలుసుండి ఆరుగంటలు కాకుండా అన్నిసిద్ధంచేసి పెట్టింది. వేడి నీళ్లుపెట్టుకొని, శుభ్రంగా స్నానంచేసి అందమైన చీర ధరించి, అతనువచ్చేసరికి అందాలరాశిగా కన్పించాలని ఆశపడింది. పెట్టంతా వెతికినా, మంచి చీర ఒకటి కన్పించలేదు. పెళ్లయిన తర్వాత అతడామెకు ఒకచీరకూడ కొనలేదు. ప్రస్తుతం రెండుచీరలున్నాయి. ఒకచీర కట్టుకుంటే, రెండవ చీర ఉతుక్కొని వుంచవలసి వుంటుంది. రెండూ ముతక చీరలు. ఆ రెండు చీరలతో అతికష్టంమీద

కాలక్షేపణ చేస్తూవస్తోంది. ఆమెకు బొత్తిగా బట్టలు లేవన్న సంగతి అతనికి తెలుసు. ఇంట్లో ఏమైనా ఖరీదైనా బట్టలుంటే తీసుకొని వెళ్ళిపోతాడు. "వాటిని ఎవరికిస్తున్నారు" అని అడిగితే, వళ్లు హూనం అయ్యేటట్లు కొడతాడు. ప్రధానానికి పెట్టిన ఖరీదైన చీరలు ఎప్పుడో తీసుకొని వెళ్ళిపోయాడు. ఆమె ఏమి అనదు. తనచొక్కాకు కాస్త చినుగుపట్టితే, వెంటనే కొత్తబట్టలు కుట్టించుకుంటాడు. ఆమెకు బట్టలు లేకపోయినా చీరలకు చాల యిబ్బంది పడుతున్నా అతనికి జ్ఞాపకం చేయదు. చేస్తే "జీతమంతా నీ చీరలకు పొయ్యాలా?" అంటాడు. అంచేత మెదలకుండా వూరుకుంటుంది.

స్నానంచేసి, వుతికిని నీలంరంగుముతక చీర కట్టుకొంది. తలదువ్వుకొని, నందివర్ధన పువ్వులు సిగలో తురుముకొని, భర్తకోసం ఎదురుచూస్తోంది. అనుకున్న టైముకంటే, వెంకట్రావు ఆరుకాకుండానే వచ్చేశాడు. భోజనానికి వచ్చి కూర్చున్నాడు ఆమె వంట్లో ఎట్లావుంది! మధ్యాహ్నంభోజనం తిన్నదని గాని, ఏమి అడగలేదు. విఘ్నేశ్వరుడిలాగ కంచం ముందు కూర్చుని, దిమాకులు చేయడం మొదలు పెట్టాడు. ఆమె వడ్డన పూర్తిచేసి, పక్కగా వొదిగి నిలబడింది.

"ఇది కూరా? కషాయమా? ఇంత ఉప్పు వేసి కూరను విషంచేయకపోతే, కాస్త తగ్గించి చావకూడదూ?" కూరగిన్నె అవతలకు విసరగొట్టి, రసం కలుపుకొని నాల్గుమెతుకులుతిని కంచం దగ్గరనుంచి లేచి వెళ్ళిపోయాడు. ఆ రోజు అతడు ఎంతో సంతోషిస్తాడని ఆశించింది. విసిరివేసిన గిన్నెనుతీస్తూ, వెళ్ళిపోతున్న అతనివంక చూచింది. అతడు మళ్ళా వెనక్కి తిరిగిచూడలేదు. కూర రుచి చూచింది. ఎక్కువగా ఉప్పు కసంగాలేదు. కొంచెం ఎక్కువయింది. అదైనా అన్నంలో కలుపుకుంటే సరిపోతుంది. కాస్త దానికి యింత రాద్ధాంతంచేసి వెళ్ళాడు. చిన్న పొరపాటు జరిగితేచాలు, సర్ధుకొని వూరుకోడు. మీద విరుచుకొనిపడటం బాగా నేర్చుకున్నాడు. ఏదో వంకపెట్టి, తప్పులను కల్పించి, ఆమెను నిందించకుండా వుండనిరోజులేదు. అతడెంత నిందించినా, హింసించినా, ఆమె పల్లెత్తుమాట అనదు.

ఆ మరునాడు కూతురిని చూద్దామని, పాలకొల్లు నుంచి కమల తల్లి సుందరమ్మ బెజవాడ వచ్చింది. కూతురు ఇంట్లో దిగింది. రావడంతో కమలనుచూచి నిర్ఘాంతపోయింది. పెళ్ళికాకముందు తెల్లగా బొద్దుగా వుండేది. ఇప్పుడు శరీరం నల్లబడిపోయింది. వళ్ళు కూడ చాల వరకు తీసిపోయింది. సుందరమ్మ కూతుర్ని కావులించుకొని కన్నీరు పెట్టింది.

"ఎముకలు లెక్కపెట్టవచ్చు. ఇంత శల్యమైపోయావు. తెల్లటి శరీరం ఎంత నల్లబడిపోయిందో చూడు. సరిగా చూడటంలేదా!" కన్నీరు తుడుచుకుంటూ కూతుర్ని అడిగింది.

"వారు నాకేటువంటి యిబ్బంది పెట్టడంలేదు. బాగా చూస్తున్నారు. ఈ మధ్య జ్వరంపడి లేవడం వల్ల, నీరసంగావుంది. అంతే!" తేల్గ్గా అంది.

"ఇంత నీరసంతో వంటచేస్తే, ఎందుకు పనికి [illegible]. పాలకొల్లు తీసుకొని వెళ్తాను. నాలుగురోజులువుండి వద్దువుగాని."

"పర్వాలేదు. ఇచ్చట బాగానే వుంటుంది. వంట చేసుకోగలను."

"రెండు రోజులు ఈ వాలకంతో వంటచేసే వంటే మళ్ళా మంచంపట్టడానికా! నా మాటవిను. అల్లుడిగారితో చెప్తాలే!"

"వద్దమ్మ! వారికి హోటలు భోజనం బొత్తిగా సరిపడదు. వేళకు తిండివుండదు. ఆరోగ్యం పాడవుతుంది."

"అయితే, వార్నికూడ పదిహేను రోజులు సెలవు పెట్టి రమ్మను."

(సశేషము)